

CYLCH GORCHWYL A DULL GWEITHREDU

PANEL SGRIWTINI GWASANAETHAU CYMDEITHASOL

RHAN 1 - CEFNDIR A CHYD-DESTUN

Craffu ar Wasanaethau Cymdeithasol

Mae cadw plant, pobl ifanc ac oedolion sy'n agored i niwed yn ddiogel yn rôl holl bwysig ac mae'n rhaid i'r Cyngor a phartneriaid weithio'n effeithiol â'i gilydd yn y cyswllt hwn. Mae'r maes hwn wedi enyn cryn sylw gan y cyhoedd yn ystod y blynyddoedd diwethaf yn sgil esiamplau proffil uchel lle methodd Awdurdodau Lleol a phartneriaid ddiogelu unigolion agored i niwed, gan arwain at ganlyniadau trasig.

Wrth adrodd ar ganlyniadau arolygu gwael, mae arolygiaethau¹ gofal yn aml yn cyfeirio at arferion craffu gwael ymysg methiannau eraill mewn systemau. Mae sicrhau craffu ystyrion ar bolisiau, yn ogystal â chefnogaeth a / neu wasanaethau sydd ar gael i amddiffyn unigolion agored i niwed, yn elfen allweddol felly o rôl arweinyddiaeth Aelodau Etholedig Sgriwtini.

Mae sicrhau fod Gwasanaethau Cymdeithasol yn cael eu craffu'n ystyrion a chadarn yn elfen allweddol o rôl arweinyddiaeth Aelodau Sgriwtini ac mae'n golygu llawer mwy nag ychwanegu gwerth at benderfyniadau'r Pwyllgor Gwaith yn unig. Mae'n ymwneud â sicrhau fod proses sgriwtini briodol yn rhan o'r gwaith o gynllunio, gweithredu a dilyn i fyny penderfyniadau allweddol sy'n cael effaith ar unigolion agored i niwed yn ein cymunedau lleol neu yn y system ofal. O'r herwydd, gall Sgriwtini effeithiol:

- Herio'n effeithiol
- Dal y rhai sy'n gwneud penderfyniadau i gyfrif; a
- Cynorthwyo'r Pwyllgor Gwaith i wneud penderfyniadau cadarn ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol.

Ein Trefniadau Lleol

Mae craffu ar Wasanaethau Cymdeithasol wedi esblygu a datblygu ers sefydlu'r panel blaenorol, sef y Panel Gwella Gwasanaethau Cymdeithasol². Roedd rôl y Panel yn canolbwyntio ar fonitro a chraffu ar gynnydd a datblygiad yn erbyn y rhaglen wella Gwasanaethau Cymdeithasol a pherfformiad yn erbyn dangosyddion perfformiad allweddol; darparu sicrwydd i'r Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol ynglŷn â chynnydd digonol ac amserol / perfformiad lleol. Roedd y gwaith craffu a gyflawnwyd gan y Panel Gwella Gwasanaethau Cymdeithasol blaenorol yn ystod y Weinyddiaeth ddiwethaf yn ddatblygiad cadarnhaol a chafodd effaith ar berfformiad a thaith wella'r Gwasanaethau Cymdeithasol:

- Datblygu model o ganolbwyntio ar grŵp llai
- Aelodau'n datblygu lefel o arbenigedd
- Annog presenoldeb da a gwaith tîm.

¹ Arolygiaeth Gofal Cymru; Comisiwn Ansawdd Gofal (Lloegr)

² Sefydlwyd y Panel Gwella Gwasanaethau Plant ym mis Mehefin 2017 ac ehangwyd cwrmpas y panel er mwyn cynnwys Gwasanaethau Cymdeithasol Oedolion ym mis Mehefin 2019

RHAN II - CYFRIFOLDEBAU A CHWMPAS Y PANEL

CYFRIFOLDEBAU

Datblygu craffu ar Wasanaethau Cymdeithasol gan Aelodau yw'r **cam naturiol nesaf** ac mae'n sicrhau cwmipas ehangach i'w waith, gyda'r manteision allweddol a ganlyn:

- Datblygu model o weithio ym maes Gwasanaethau Cymdeithasol sy'n canolbwyntio ar grŵp llai er mwyn cynyddu ymwneud Aelodau, datblygu lefel o arbenigedd pynciol ac annog presenoldeb da a gwaith tîm
- Cryfhau capasiti Aelodau i herio perfformiad trwy wella ansawdd gwybodaeth a data am wasanaethau
- Fforwm i drafod gwybodaeth ynglŷn â risgiau Gwasanaeth fel sail i lywio blaen raglen waith y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol
- Fforwm i ddatblygu grŵp o Aelodau sydd ag arbenigedd a pherchnogaeth er mwyn arwain trafodaethau ynglŷn â materion Gwasanaethau Cymdeithasol yn y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol.

Yr hyn mae Arolygiaeth Gofal Cymru yn disgwyl ei weld o ran arweinyddiaeth wleidyddol a chraffu

Mae gan Aelodau Etholedig wybodaeth gynhwysfawr a dealltwriaeth o'r ddarpariaeth Gwasanaethau Cymdeithasol er mwyn caniatáu iddynt gyflawni eu cyfrifoldebau'n effeithiol.

Rôl y Panel Sgriwtini Gwasanaethau Cymdeithasol yw:

1. Monitro a chraffu mewn ffordd ystyrlon a chadarn:
 - Cynnydd a datblygiad yn erbyn rhaglenni datblygu Gwasanaeth
 - Perfformiad meintiol ac ansoddol Gwasanaethau Cymdeithasol
2. Sicrhau fod lleisiau plant, pobl ifanc ac oedolion yn cael eu clywed wrth ystyried effeithiolrwydd ac effaith gwasanaethau
3. Darparu sicrwydd i'r Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol ynglŷn â'r elfennau canlynol:
 - Cynnydd digonol, amserol wrth gyflawni rhaglenni datblygu Gwasanaeth
 - Perfformiad meintiol ac ansoddol gwasanaethau cymorth a gofal i blant, pobl ifanc ac oedolion

CWMPAS

Pwnc	Ffocws y rhaglen waith	Amserlen
Craffu effeithiol	Cynefino aelodau'r Panel - ar ffurf gweithdy.	Gorffennaf 2022 ac yn ystod cyfarfodydd y Panel.
Sgiliau	Sgiliau - darparu hyfforddiant a chyfleoedd datblygu er mwyn sicrhau	Darparu trwy gydol y flwyddyn ddinesig

Pwnc	Ffocws y rhaglen waith	Amserlen
Hunanwerthuso	egglurder o ran y rôl a gwybodaeth bynciol er mwyn caniatáu craffu effeithiol e.e. AGC, arweinwyr meysydd gwasanaeth, partneriaid.	gan sicrhau aliniad â gwaith craffu'r Panel
	Hunanwerthuso - Aelodau'n beirniadu eu perfformiad eu hunain er mwyn caniatáu iddynt adolygu, myfyrio a dysgu. Amcanion: i. Pwyso a Mesur ii. Adolygu, arfarnu a myfyrio iii. Sefydlu sylfaen ar gyfer y cyfnod nesaf iv. Cadarnhau perchnogaeth Aelodau.	Blynyddol - i'w benderfynu gan aelodau'r Panel Tachwedd 2026 - trosolwg o waith Panel 2022 - 2026
Gwaith Maes	Aelodau Etholedig ac Uwch Arweinyddion i gyfarfod â staff o dimau amrywiol er mwyn clywed profiadau uniongyrchol staff.	I'w gadarnhau - trafodaeth ag aelodau'r Panel
Thema 1: Cynllun Strategol Oed Gyfeillgar	Cynllun Strategol Oed Gyfeillgar - golwg fanwl ar y cyfeiriad strategol Cyngor gyfan	Adborth gwaith maes - Haulfryn Llangristiolus
Thema 2: Cyfiawnder leuenctid	Sicrhau fod y Cynllun Cyfiawnder leuenctid 2025/26 ar gyfer Ynys Môn a Gwynedd yn cael ei gyflawni'n effeithiol.	Gorffennaf 2025 - Mehefin 2026
Thema 3: Darpariaeth Gofal ar gyfer Pobl Hŷn	Gweledigaeth, nodau ac amcanion Ynys Môn ar gyfer darpariaeth gofal ar gyfer pobl hŷn Diweddariad ar Dai Gofal Ychwanegol	Adborth gwaith maes – i'w gadarnhau
Thema 4: Llesiant Meddwl Môn	• Diweddariad ar ailstrwythuro'r tîm a gwreiddio ymarfer • Nodi themâu ac ymyrraeth gynnar	Adborth gwaith maes - Tîm Cefnogi Cymunedol Llesiant Meddwl Môn
Thema 5: Byw â Chymorth (Anableddau Dysgu)	Byw â Chymorth (Anableddau Dysgu) - golwg fanwl ar y model gofal Darpariaeth ar gyfer unigolion ag anableddau dysgu - i ba raddau mae'r ddarpariaeth yn diwallu'r angen	Adborth gwaith maes - Tîm Anableddau Dysgu (Plant ac Oedolion)
Thema 6: Ynys Môn sy'n Wybodus am Drawma	Ynys Môn sy'n Wybodus am Drawma - y daith hyd yma a datblygiadau ar y gorwel	Adborth gwaith maes – i'w gadarnhau
Llais y Defnyddiwr Gwasanaeth	Craffu ar effeithiolrwydd y trefniadau sydd ar waith i glywed llais plant, pobl ifanc ac oedolion fel rhan annatod o'r ddarpariaeth Gwasanaethau Cymdeithasol ar Ynys Môn Defnyddio astudiaethau achos, fideos a phortreadau geiriol (adlewyrchu'r arfer dda bresennol a fabwysiadwyd gan y Panel Rhiant Corfforaethol).	Cyflwyno trwy gydol y flwyddyn ddinesig gan sicrhau aliniad â gwaith craffu'r Panel - ystyried pan adroddir ar gynnydd o dan bob thema (darparu enghreifftiau)

RHAN III - TREFNIADAU LLYWODRAETHU

1. Llywodraethiant / Aelodaeth y Panel

- Sefydlwyd y panelau sgrwtini er mwyn cyflawni ffrydiau gwaith ar ran y rhiant bwyllgorau sgrwtini ac maent, fel y cyfryw, yn weithgorau nad oes ganddynt rym i wneud penderfyniadau
- Bydd aelodaeth o'r Panel yn amodol ar egwyddorion a rheolau cydbwysedd gwleidyddol³.

Bydd aelodaeth graidd y Panel yn cynnwys:

- Aelodau etholedig** - 4 aelod o'r ddau bwyllgor sgrwtini, yn seiliedig ar fformiwla balans gwleidyddol y Cyngor
- Aelodau Portffolio ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol (Gwasanaethau Oedolion a Phlant a Theuluoedd)** - fel sylwedyddion, ni fydd ganddynt bleidlais
- Swyddogion** - Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol, Pennaeth Gwasanaethau Oedolion, Rheolwr Sgrwtini.

Bydd gwaith y panel yn gofyn am bresenoldeb Aelodau Etholedig eraill o bryd i'w gilydd (e.e. aelodau'r Pwyllgor Gwaith) a / neu swyddogion o feysydd gwasanaeth eraill.

2. Amlder Cyfarfodydd a Chworwm

- **Amlder cyfarfodydd** - sefydlwyd y panel fel panel sefydlog er mwyn sicrhau atebolrwydd, trosolwg a chraffu ar wasanaethau cymdeithasol ar Ynys Môn, fel y mae'r tabl uchod yn ei grynhoi. Bydd y panel felly'n cyfarfod yn unol â'r amserlen ar gyfer cyflwyno adroddiadau cynnydd ar graffu ar wasanaethau cymdeithasol i'r Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol fel a ganlyn:
 - 2 gyfarfod hybrid o'r Panel ym mhob blwyddyn ddinesig - Mai a Thachwedd
 - gwaith maes thematig gan grwpiau bach mewn darpariaethau gwasanaethau cymdeithasol lleol rhwng bob cyfarfod o'r Panel er mwyn craffu a monitro'r effaith ar ddefnyddwyr gwasanaeth. Gwaith maes i ganolbwyntio ar themâu blaenoriaeth allweddol sy'n cyd-fynd â Chynllun y Cyngor 2023/2028
- **Cworwm** - ni fydd hyn yn berthnasol i'r panel.

3. Cofnodi Cyfarfodydd a Threfniadau Adrodd

- Bydd y panel yn cael ei gynnal ar ffurf cyfarfod busnes. Bydd yr Uned Sgrwtini yn casglu a dosbarthu unrhyw bapurau er mwyn paratoi ar gyfer pob cyfarfod a byddant hefyd yn darparu rhestr o bwyntiau gweithredu yn dilyn pob cyfarfod.
- **Trefniadau adrodd** - bydd aelodau'r panel yn adrodd yn rheolaidd i'r Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol.

[14/07/2025, 21/08/2025 a 09/09/2025]

³ Mae Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989 yn nodi'r prif egwyddorion sy'n rheoli balans gwleidyddol mewn awdurdodau lleol